

پلیس و نرخ جرم در شهر دهدشت (از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۴) و ارائه راهکارهای پیشگیری از آن

حمید رحیمی

کارشناسی حقوق قضایی

چکیده

طی چند سال اخیر به دلیل افزایش جمعیت و مهاجرت بی رویه از روستاها به سمت شهر، بیکاری و گسترش استفاده از مواد مخدر به طور چشمگیری نرخ جرم افزایش یافته است، این مطالعه با هدف بررسی پلیس و نرخ جرم در شهر دهدشت در یک بازه زمانی ۴ ساله و ارائه راهکارهای پیشگیرانه صورت می گیرد. این مطالعه توصیفی-تحلیلی و از نوع مقطعی بوده و ابزار تحقیق مستندات نیروی انتظامی شهر دهدشت می باشد که تعداد ۶۳۵۲ نفر از مجرمانی که طی این چهار سال به عنوان مجرم توسط نیروی انتظامی دستگیر شده اند بعنوان نمونه آماری انتخاب و تجزیه و تحلیل آماری بوسیله نرم افزار spss23 و تست های آماری کای اسکور و فیشر صورت گرفت. یافته ها نشان داد در سطح $p < 0.05$ نشان داد که گشت های تصادفی پلیس، ایست های سنتی، استفاده از تکنولوژی های GIS, GPS و واکنش به تماس شهروندان با پلیس ۱۱۰ در کاهش نرخ جرم موثر بوده است بطوریکه طی یک دوره چهار ساله کاهش چشمگیری در بروز جرم و جنایت صورت گرفته است.

کلمات کلیدی: زندان، جرم، دهدشت، سرقت، قتل و مواد مخدر

مقدمه

از نظر جامعه‌شناسی، جرم یک نوع رفتار غیرعادی تلقی می‌شود که آن عمل، صور مشخص و قدرتمندی از وجدان جمعی را نادیده انگارد و در صدد از میان بردن و یا تضعیف آن برآید. در جوامع بدوی و ایستا؛ یعنی جوامعی که در آنها قوانینی مکتوب و مدون وجود نداشت، جرم عبارت بود از تخلف و سرپیچی از آداب و رسوم و ضوابط اجتماعی و کسی که مرتکب جرم می‌شد و یا عمل خلافی انجام می‌داد، با تقبیح شدید اجتماعی مجازات و سرزنش می‌شد که این تقبیح و عکس‌العمل‌های اجتماعی، امروزه منشأ پیدایش، تغییر و تکامل قوانین جزائی امروزی است (اعزازی، ۱۳۸۰: ۲۲).

مانهیم^۱ معتقد است که موضوع جرم از نظر جرم‌شناسان مفهوم گسترده تری دارد، زیرا اولاً جرم یا جنایت بیش از حد وسیع و گسترده است، به طوری که می‌تواند تغییر رفتار را از قتل بی‌نهایت فجیع تا تخلفات جزئی ترافیک جاده یا تخلفات مربوط به مواد غذایی و یا سوء استفاده از مخدرات شامل شود؛ ثانیاً هیچ توافقی کلی وجود ندارد که چه چیزی جرم را از بی‌عدالتی اجتماعی یا شبه جرم‌ها متمایز و از هم جدا می‌کند (ابراهیمی، ۱۳۸۸: ۳۲).

وقوع جرم به عنوان یک پدیده نامطلوب اجتماعی، علل اقتصادی و اجتماعی متعددی داشته و با توجه به اهمیت موضوع جرم در کشورهای مختلف در سال‌های اخیر مطالعات گسترده‌ای برای شناسایی و تبیین علل وقوع آن انجام شده است. شرایط اقتصادی جامعه، بدون شک یکی از مهم‌ترین عوامل موثر بر نوع و میزان جرایم است (مساواتی، ۱۳۸۷: ۲۰۱).

جامعه امروزی برای حل مؤثر مشکل جرایم و برقراری امنیت اجتماعی که حق مسلم هر انسانی است، چشم امید به سوی پلیس دوخته است. تفکرات و راهبردهای پلیس نیز در حل معضل جرم و پیشگیری از وقوع آن با گذشت زمان سیر تکاملی به خود گرفته است. در گذشته، جامعه همواره از پلیس این نارضایتی را داشته که هدف اصلی آنان فقط دستگیری مجرمین از طریق گشت‌های سنتی پلیس، تحقیقات جنایی و تماس‌های مردم با مراکز فوریت‌های پلیس بوده است. امروزه که پلیس به محدودیت‌ها و عدم کفایت این ابزارها پی برده است، به استفاده از ابزارهای نوین در پیشگیری از وقوع جرایم علاقه مند شده است. از جمله این ابزارهای مدرن و جایگزین می‌توان به شناسایی نقاط جرم خیز از طریق فناوری‌های نوین رایانه‌ای، GIS و GPS اشاره کرد. از جمله این راهبردهای موثر می‌توان به شناسایی نقاط جرم خیز و استفاده از گشت‌های هدایت شده و پیشگیرانه اشاره کرد (گل محمدی، ۱۳۸۵: ۳۴).

تحقیقات و نظریه‌های سنتی حوزه جرم‌شناسی معمولاً به بررسی نقش فرد و جامعه در بروز جرایم متمرکز بوده است. جرم‌شناسان هنگام بررسی نقش فرد همواره به دنبال درک این موضوع بوده‌اند که چرا برخی افراد مرتکب جرم می‌شوند و اینکه چرا برخی مجرمین در مراحل مختلف زندگی خود در برخی فعالیت‌ها ی مجرمانه شرکت می‌کنند و در برخی مراحل دیگر زندگی از جرم دوری می‌کنند (وروایی، ۱۳۸۴: ۲۲).

متخصصان جرم‌شناسی همواره تلاش کرده‌اند که دریابند چرا برخی از جرایم در برخی جوامع و در سطوح متفاوتی از مجرمیت رخ می‌دهند و در برخی دیگر چنین پدیده‌هایی مشاهده نمی‌شوند (اردبیلی، ۱۳۸۷: ۱۰۵).

در کلانتری‌ها یا به طور کلی در سازمان و ساختار جدید نیروی انتظامی، توجه ویژه‌ای به پیشگیری از جرم شده است. این بذل توجه تا بدان جاست که در ساختار جدید آن، معاونت جدیدی به نام معاونت پلیس پیشگیری انتظامی به وجود آمده است. واژه انتظامی در این عنوان، از باب تأکید بیشتر به پیشگیری از جرم در کنار انواع هرج و مرج، بی‌نظمی و بی‌نزاکتی‌ها بوده است. به هر ترتیب در بسیاری از مواقع، روی دادن بی‌نظمی‌ها، زمینه ساز وقوع جرم هستند (بیابانگرد و صالحی، ۱۳۸۵: ۱۴۵).

این مطالعه با هدف تاثیر پلیس بر نرخ جرم در شهر دهمدشت از سال ۹۰ تا ۹۴ صورت می‌گیرد. در حال حاضر مشکلات متعددی در میان شهروندان دهمدشتی مشاهده می‌شود که سبب می‌شود نرم جرم در این شهر بطور چشمگیری روند صعودی را در پیش بگیرد که مهمترین این مشکلات را می‌توان به فقر فرهنگی، دامن زدن به مسائل قومی و قبیله‌ای، بیکاری و اعتیاد

¹ Manhim

اشاره کرد. پلیس برای مقابله با افزایش جرم بر اساس تکنولوژی‌ها از شیوه‌های متعددی استفاده می‌کند که در این مطالعه در پی این هستیم که بدانیم پلیس در کاهش نرخ جرم در شهر دهدشت چه راهکارهایی را مد نظر داشته است؟ از نظر جامعه‌شناسی، جرم یک نوع رفتار غیرعادی تلقی می‌شود که آن عمل، صور مشخص و قدرتمندی از وجدان جمعی را نادیده انگارد و در صدد از میان بردن و یا تضعیف آن برآید. در جوامع بدوی و ایستا؛ یعنی جوامعی که در آنها قوانینی مکتوب و مدون وجود نداشت، جرم عبارت بود از تخلف و سرپیچی از آداب و رسوم و ضوابط اجتماعی و کسی که مرتکب جرم می‌شد و یا عمل خلافی انجام می‌داد، با تقبیح شدید اجتماعی مجازات و سرزنش می‌شد که این تقبیح و عکس‌العمل‌های اجتماعی، امروزه منشأ پیدایش، تغییر و تکامل قوانین جزائی امروزی است (اعزازی، ۱۳۸۰: ۲۲).

مانهیم^۲ معتقد است که موضوع جرم از نظر جرم‌شناسان مفهوم گسترده تری دارد، زیرا اولاً جرم یا جنایت بیش از حد وسیع و گسترده است، به طوری که می‌تواند تغییر رفتار را از قتل بی‌نهایت فجیع تا تخلفات جزئی ترافیک جاده یا تخلفات مربوط به مواد غذایی و یا سوء استفاده از مخدرات شامل شود؛ ثانیاً هیچ توافق کلی وجود ندارد که چه چیزی جرم را از بی‌عدالتی اجتماعی یا شبه جرم‌ها متمایز و از هم جدا می‌کند (ابراهیمی، ۱۳۸۸: ۳۲).

وقوع جرم به عنوان یک پدیده نامطلوب اجتماعی، علل اقتصادی و اجتماعی متعددی داشته و با توجه به اهمیت موضوع جرم در کشورهای مختلف در سال‌های اخیر مطالعات گسترده‌ای برای شناسایی و تبیین علل وقوع آن انجام شده است. شرایط اقتصادی جامعه، بدون شک یکی از مهم‌ترین عوامل مؤثر بر نوع و میزان جرایم است (مساواتی، ۱۳۸۷: ۲۰۱).

جامعه امروزی برای حل مؤثر مشکل جرایم و برقراری امنیت اجتماعی که حق مسلم هر انسانی است، چشم امید به سوی پلیس دوخته است. تفکرات و راهبردهای پلیس نیز در حل معضل جرم و پیشگیری از وقوع آن با گذشت زمان سیر تکاملی به خود گرفته است. در گذشته، جامعه همواره از پلیس این نارضایتی را داشته که هدف اصلی آنان فقط دستگیری مجرمان از طریق گشت‌های سنتی پلیس، تحقیقات جنایی و تماس‌های مردم با مراکز فوریت‌های پلیس بوده است. امروزه که پلیس به محدودیت‌ها و عدم کفایت این ابزارها پی برده است، به استفاده از ابزارهای نوین در پیشگیری از وقوع جرایم علاقه مند شده است. از جمله این ابزارهای مدرن و جایگزین می‌توان به شناسایی نقاط جرم خیز از طریق فناوری‌های نوین رایانه‌ای، GIS و GPS اشاره کرد. از جمله این راهبردهای مؤثر می‌توان به شناسایی نقاط جرم خیز و استفاده از گشت‌های هدایت شده و پیشگیرانه اشاره کرد (گل محمدی، ۱۳۸۵: ۳۴).

تحقیقات و نظریه‌های سنتی حوزه جرم‌شناسی معمولاً به بررسی نقش فرد و جامعه در بروز جرایم متمرکز بوده است. جرم‌شناسان هنگام بررسی نقش فرد همواره به دنبال درک این موضوع بوده‌اند که چرا برخی افراد مرتکب جرم می‌شوند و اینکه چرا برخی مجرمان در مراحل مختلف زندگی خود در برخی فعالیت‌ها ی مجرمانه شرکت می‌کنند و در برخی مراحل دیگر زندگی از جرم دوری می‌کنند (وروایی، ۱۳۸۴: ۲۲).

متخصصان جرم‌شناسی همواره تلاش کرده‌اند که دریابند چرا برخی از جرایم در برخی جوامع و در سطوح متفاوتی از مجرمیت رخ می‌دهند و در برخی دیگر چنین پدیده‌هایی مشاهده نمی‌شوند (اردبیلی، ۱۳۸۷: ۱۰۵).

در کلانتری‌ها یا به طور کلی در سازمان و ساختار جدید نیروی انتظامی، توجه ویژه‌ای به پیشگیری از جرم شده است. این بذل توجه تا بدان جاست که در ساختار جدید آن، معاونت جدیدی به نام معاونت پلیس پیشگیری انتظامی به وجود آمده است. واژه انتظامی در این عنوان، از باب تأکید بیشتر به پیشگیری از جرم در کنار انواع هرج و مرج، بی‌نظمی و بی‌نزاکتی‌ها بوده است. به هر ترتیب در بسیاری از مواقع، روی دادن بی‌نظمی‌ها، زمینه‌ساز وقوع جرم هستند (بیابانگرد و صالحی، ۱۳۸۵: ۱۴۵).

این مطالعه با هدف تاثیر پلیس بر نرخ جرم در شهر دهدشت از سال ۹۰ تا ۹۴ صورت می‌گیرد. در حال حاضر مشکلات متعددی در میان شهروندان دهدشتی مشاهده می‌شود که سبب می‌شود نرخ جرم در این شهر بطور چشمگیری روند صعودی

² Manhim

را در پیش بگیرد که مهمترین این مشکلات را می توان به فقر فرهنگی، دامن زدن به مسائل قومی و قبیله ای، بیکاری و اعتیاد اشاره کرد. پلیس برای مقابله با افزایش جرم بر اساس تکنولوژی ها از شیوه های متعددی استفاده می کند که در این مطالعه در پی این هستیم که بدانیم پلیس در کاهش نرخ جرم در شهر دهدشت چه راهکارهایی را مد نظر داشته است؟

یافته های تحقیق

فرضیه اول: گشت های تصادفی پلیس بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر معناداری دارد.

نتایج نشان داد طی یک بازه زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ گشت های تصادفی پلیس بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر مثبت و معنی داری داشته است بطوریکه در طی این دوره پلیس موفق شد نرخ جرم را کاهش دهد بطوریکه در سال های ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ بترتیب ۱۵۰، ۱۴۱، ۱۳۸ و ۱۲۰ جرم صورت گرفته بود که یک روند کاهشی را مشاهده می نماییم.

جدول ۴-۴: فراوانی و فراوانی مورد انتظار در خصوص نقش گشت های تصادفی بر کنترل جرم

گشت های پلیسی		فراوانی
۱۳۹۴	فراوانی مشاهده شده	۱۲۰
	فراوانی مورد انتظار	۱۳۵
۱۳۹۳	فراوانی مشاهده شده	۱۳۸
	فراوانی مورد انتظار	۱۴۱
۱۳۹۲	فراوانی مشاهده شده	۱۴۱
	فراوانی مورد انتظار	۱۵۶
۱۳۹۱	فراوانی مشاهده شده	۱۵۰
	فراوانی مورد انتظار	۲۰۲

برای تحلیل این فرضیه از آزمون کای اسکوتر یا فیشر دقیق استفاده می شود که نتایج در جدول ۴-۵ آمده است. جدول ۴-۵: تحلیل نقش گشت های تصادفی بر کنترل جرم به کمک کای اسکوتر یا فیشر دقیق

نام آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری
کای اسکوتر	۷/۶ ^a	۰/۰۱۱
واقعی فیشر	۸/۳	۰/۰۰۸

a ۵۰ درصد از نمونه فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ دارند.

نتایج آزمون کای اسکوتر و فیشر نشان می دهد که گشت های تصادفی پلیس بر کنترل نرخ جرم در شهر دهدشت تاثیر مثبت و معنی داری داشته است و این فرضیه تایید می گردد.

فرضیه دوم: واکنش به تماس شهروندان با پلیس ۱۱۰ بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر معناداری دارد.

نتایج نشان داد طی یک بازه زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ واکنش به تماس شهروندان با پلیس ۱۱۰ بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر مثبت و معنی داری داشته است بطوریکه در طی این بازه زمانی با واکنش به تماس شهروندان نرخ جرم کاهش داشته است، بطوریکه در سال های ۱۳۹۴، ۱۳۹۳، ۱۳۹۲ و ۱۳۹۱ بترتیب ۳۲۰، ۴۲۱، ۴۴۱ و ۴۸۷ جرم صورت گرفته بود که یک روند کاهشی را مشاهده می نماییم.

جدول ۴-۶: فراوانی و فراوانی مورد انتظار در خصوص واکنش به تماس شهروندان با پلیس ۱۱۰ بر کنترل جرم

فراوانی	واکنش به تماس شهروندان	
۳۲۰	فراوانی مشاهده شده	۱۳۹۴
۳۸۹	فراوانی مورد انتظار	
۴۲۱	فراوانی مشاهده شده	۱۳۹۳
۴۵۱	فراوانی مورد انتظار	
۴۴۱	فراوانی مشاهده شده	۱۳۹۲
۴۶۸	فراوانی مورد انتظار	
۴۸۷	فراوانی مشاهده شده	۱۳۹۱
۵۱۷	فراوانی مورد انتظار	

برای تحلیل این فرضیه از آزمون کای اسکوئر یا فیشر دقیق استفاده می شود که نتایج در جدول ۴-۷ آمده است. جدول ۴-۷: تحلیل نقش واکنش به تماس با ۱۱۰ شهروندان بر کنترل جرم به کمک کای اسکوئر یا فیشر دقیق

نام آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری
کای اسکوئر	۶/۳ ^a	۰/۰۲۱
واقعی فیشر	۷/۴	۰/۰۰۸

a ۵۰ درصد از نمونه فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ دارند.

نتایج آزمون کای اسکوئر و فیشر نشان می دهد که واکنش به تماس با ۱۱۰ شهروندان بر کنترل نرخ جرم در شهر دهدشت تاثیر مثبت و معنی داری داشته است و این فرضیه تایید می گردد.

فرضیه سوم: ایست و بازرسی های سنتی بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر معناداری دارد.

نتایج نشان داد طی یک بازه زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ ایست و بازرسی های سنتی بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر مثبت و معنی داری داشته است بطوریکه در طی این بازه زمانی ایست و بازرسی های سنتی نرخ جرم را کاهش داده است ، بطوریکه در سال های ۱۳۹۴، ۱۳۹۳، ۱۳۹۲ و ۱۳۹۱ بترتیب ۱۵۴، ۱۶۱، ۱۸۲ و ۲۰۲ جرم صورت گرفته بود که یک روند کاهشی را مشاهده می نماییم.

جدول ۴-۸: فراوانی و فراوانی مورد انتظار در خصوص تاثیر ایست و بازرسی های بر کنترل جرم

فراوانی	ایست و بازرسی های سنتی	
۱۵۴	فراوانی مشاهده شده	۱۳۹۴
۶۵۴	فراوانی مورد انتظار	
۱۶۱	فراوانی مشاهده شده	۱۳۹۳
۵۹۸	فراوانی مورد انتظار	
۱۸۲	فراوانی مشاهده شده	۱۳۹۲
۵۱۷	فراوانی مورد انتظار	
۲۰۲	فراوانی مشاهده شده	۱۳۹۱
۴۲۵	فراوانی مورد انتظار	

برای تحلیل این فرضیه از آزمون کای اسکوئر یا فیشر دقیق استفاده می شود که نتایج در جدول ۴-۱۳ آمده است.

جدول ۴-۹ تحلیل تاثیر ایست و بازرسی های بر کنترل جرم به کمک کای اسکوئر یا فیشر دقیق

نام آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری
کای اسکوئر	۳/۴ ^a	۰/۰۱۲
واقعی فیشر	۳/۱	۰/۰۰۷

a ۵۰ درصد از نمونه فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ دارند.

نتایج آزمون کای اسکوئر و فیشر نشان می دهد که ایست و بازرسی های پلیسی بر کنترل نرخ جرم در شهر دهدشت تاثیر مثبت و معنی داری داشته است و این فرضیه تایید می گردد.

فرضیه چهارم: استفاده از تکنولوژی های GIS و GPS بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر معناداری دارد.

نتایج نشان داد طی یک بازه زمانی ۱۳۹۰ الی ۱۳۹۴ استفاده از تکنولوژی های GIS و GPS بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر مثبت و معنی داری داشته است بطوریکه در طی این بازه زمانی استفاده از تکنولوژی های GIS و GPS نرخ جرم را کاهش داده است ، بطوریکه در سال های ۱۳۹۱، ۱۳۹۲، ۱۳۹۳ و ۱۳۹۴ بترتیب ۹۳، ۸۴، ۷۸ و ۶۵ جرم صورت گرفته بود که یک روند کاهشی را مشاهده می نماییم.

جدول ۴-۱۰: فراوانی و فراوانی مورد انتظار در خصوص تاثیر استفاده از تکنولوژی های GIS و GPS بر کنترل جرم

استفاده از تکنولوژی های GIS و GPS		فراوانی
۱۳۹۴	فراوانی مشاهده شده	۶۵
	فراوانی مورد انتظار	۲۴۱
۱۳۹۳	فراوانی مشاهده شده	۷۸
	فراوانی مورد انتظار	۲۲۰
۱۳۹۲	فراوانی مشاهده شده	۸۴
	فراوانی مورد انتظار	۱۹۸
۱۳۹۱	فراوانی مشاهده شده	۹۳
	فراوانی مورد انتظار	۱۸۵

برای تحلیل این فرضیه از آزمون کای اسکوئر یا فیشر دقیق استفاده می شود که نتایج در جدول ۴-۱۵ آمده است.

جدول ۴-۱۱: تحلیل تاثیر استفاده از تکنولوژی های GIS و GPS بر کنترل جرم به کمک کای اسکوئر یا فیشر دقیق

نام آزمون	آماره آزمون	سطح معناداری
کای اسکوئر	۱/۶ ^a	۰/۰۶۸
واقعی فیشر	۱/۲	۰/۰۷۱

a ۵۰ درصد از نمونه فراوانی مورد انتظار کمتر از ۵ دارند.

نتایج آزمون کای اسکوئر و فیشر نشان می دهد که ایست و بازرسی های پلیسی بر کنترل نرخ جرم در شهر دهدشت تاثیر مثبت و معنی داری داشته است و این فرضیه تایید می گردد.

بحث

فرضیه اول:

گشت های تصادفی پلیس بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر معناداری دارد.

نتایج یافته های این پژوهش نشان داد گشت های تصادفی بر نرخ جرم موثر بوده و نرخ جرم را کاهش داده است، برای بررسی این فرضیه از آزمون فیشر استفاده گردید که نتایج نشان داد در سطح $p < 0.05$ گشت های تصادفی پلیس در کاهش جرم می

توانند تاثیر مثبت و معنی داری داشته باشند. در گشت های تصادفی وقتی مأموری در نوبت کاری خود به کلانتری می رود، کلید خودروی گشت که در اختیار مأمور قبلی بوده، به وی داده می شود و او نیز گشت های روزمره خود را آغاز می کند او سپس در محدوده جغرافیایی تعیین شده که موقعیت مطلق و دقیق آن مشخص نیست، به گشت های تصادفی می پردازد که این امر می تواند در کاهش جرم نقش بسزایی داشته باشد. در تبیین یافته های حاصل می توان گفت که توجه به مکان های پرتردد شهر و همچنین نقاط پرت و تاریک توسط پلیس بواسطه گشت های تصادفی در طی شبانه روز می تواند در کاهش جرم موثر باشد. یافته های این مطالعه با نتایج بهره بر و روایی (۱۳۸۸) همسو می باشد. همچنین با نتایج اورتگا (۲۰۱۱) نیز همسو می باشد.

فرضیه دوم:

واکنش به تماس شهروندان با پلیس ۱۱۰ بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر معناداری دارد.

نتایج یافته های این پژوهش نشان داد واکنش به تماس شهروندان با پلیس ۱۱۰ بر نرخ جرم موثر بوده و نرخ جرم را کاهش داده است، برای بررسی این فرضیه از آزمون کای اسکوئر و فیشر استفاده گردید که نتایج نشان داد در سطح $p < 0.05$ واکنش به تماس شهروندان توسط پلیس در کاهش جرم می تواند اثر معنی داری داشته باشد. رویکردهای سنتی به تماس شهروندان با ۱۱۰ بر اساس فرضیات آزمایش نشده از گشت های پلیسی استوار است. این رویکرد شامل سه بخش اصلی می شود که هر کدام نیازمند زمان مخصوصی است: زمان بین وقوع جرم و تماس قربانی یا شاهد با پلیس، زمان مورد نیاز پلیس برای پردازش و ارزیابی تماس و زمان بین اطلاع به مأمور حاضر در کلانتری یا در حال گشت و رسیدن مأمور به صحنه جرم. این گونه واکنش ها برای پیشگیری از جرایم به دلایل متعددی کارایی چندانی ندارد. ابتدا آنکه شهروندان عموماً نمی توانند با مشاهده جرم به سرعت با پلیس تماس بگیرند دیگر آنکه بسیار بعید است و در عمل نیز مشاهده می شود که پلیس نمی تواند به موقع خود را در محل حاضر کند و با وجود منابع و نیروی انسانی محدود پلیسی این کار تقریباً در حال حاضر غیر ممکن است. بنابراین این راهبرد کارایی چندانی ندارد. در تبیین یافته های این پژوهش می توان گفت برای جلوگیری از بروز جرم و جنایت در شهر دهدشت لازم است پلیس آمادگی لازم را در اسرع وقت برای حضور در محل وقوع جرم داشته باشد. نتایج این مطالعه با یافته های بهره بر و روایی (۱۳۸۸) و رشید (۲۰۰۶) همسو می باشد.

فرضیه سوم:

ایست و بازرسی های سنتی بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر معناداری دارد.

نتایج یافته های این پژوهش نشان داد ایست و بازرسی های سنتی بر نرخ جرم موثر بوده و نرخ جرم را کاهش داده است، برای بررسی این فرضیه از آزمون کای اسکوئر و فیشر استفاده گردید که نتایج نشان داد در سطح $p < 0.05$ ایست و بازرسی های سنتی در کاهش جرم می تواند اثر معنی داری داشته باشد. در عملیات های ایست و بازرسی سنتی، مأموران در زمان های خاص و در محل های خاص که معمولاً ثابت است گماشته می شوند و خودروها و افراد مشکوک را بازرسی می کنند. یکی از معایب این گونه اقدامات آن است که بر اساس الگوی ثابتی انجام می شود و شناسایی الگوی آن برای مجرمان چندین دشوار نیست. بنابراین مجرمان مکان و زمان انجام فعالیت های مجرمانه خود را تغییر می دهند و با این کار راهبردهای پلیسی برای پیشگیری از جرایم بی اثر می ماند. این گونه ایست و بازرسی ها هدفمند باشند و در نقاط جرم خیز که موقعیت دقیق آن مشخص شده است متمرکز شوند، مؤثرتر واقع خواهند شد. نتایج این مطالعه با یافته های جاوید و همکاران (۱۳۸۸)، روایی و بهره بر (۱۳۸۸) و بریزیا (۲۰۱۱) همسو می باشد.

فرضیه چهارم:

استفاده از تکنولوژی های GIS و GPS بر کنترل جرم در شهر دهدشت تاثیر معناداری دارد.

نتایج یافته های این پژوهش نشان داد استفاده از تکنولوژی های GIS و GPS بر نرخ جرم موثر بوده و نرخ جرم را کاهش داده است، نتایج آزمون کای اسکوئر و فیشر نشان داد در سطح $p < 0.05$ استفاده از تکنولوژی GIS و GPS بر کنترل جرم در شهر

دهدشت تاثیر معنی داری نداشته است و دلیل این امر را می توان به عدم توجه مسئولین جهت فراهم نمودن امکانات برای شناسایی مجرمین و مبارزه با جرم دانست. این فناوری به به پلیس کمک می کند که مأموران گشتی خود را در اماکن مناسب مستقر کند تا بتوانند از وقوع جرم پیشگیری و نرخ جرایم را کاهش دهند. امروزه در کشور های پیشرفته از این فناوری ها در تجزیه و تحلیل جرایم، تهیه نقشه های جرم، تعیین نقاط دقیق وقوع جرایم، تعیین نقاط جرم خیز و قرار دادن گشت های هدایت شده استفاده می شود که هدف نهایی آنها پیشگیری از وقوع جرایم است. نتایج این مطالعه با یافته های روایی و بهره بر (۱۳۸۸)، جاوید و همکاران (۱۳۸۸)، اوسلر (۲۰۱۳) و بریزیا (۲۰۱۱) همسو نمی باشد.

نتیجه گیری

نظریه ی پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی بر پایه ی یک تفکر ساده استوار است. وقوع جرایم گوناگون در جوامع مختلف تا حد زیادی از فرصت های موجود در محیط اطراف ناشی می شود. بنابراین می توان با ایجاد تغییراتی در آن ترتیبی اتخاذ نمود تا از میزان وقوع جرایم کاسته شود. این موضوع خود منشأ تفکر و اختلاف آراء فراوانی در بین شناسان شده است. همچنین افزایش شواهدی درباره ی ، نقش فرصت در ارتکاب جرم موجب رشد و توسعه ی برخی نظریه های جدید مانند نظریه ی فعالیت یکنواخت و انتخاب عقلانی گردید. نظریه یانتخاب عقلانی شالوده ی نظری پیشگیری محیطی از جرم را فراهم کرد که در حال حاضر شواهد محکمی را راجع به کاهش ارتکاب جرم در مکان های مختلف جمع آوری کرده است. البته شکی نیست، که پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی توسعه خواهد یافت تا به حفظ جامعه در برابر ارتکاب جرم کمک کند. در واقع، در حال حاضر طراحی محیطی بخش مهمی از سیاست کنترل جرایم در چندین کشور اروپایی است.

الیته نکته ی حائز اهمیت این است که شناسایی مناسب ترین اقدامات و سیاست های لازم به منظور جلوگیری از ارتکاب جرم در مناطق جرم خیز ، منوط به دیدگاه هایی است که برای تبیین جرم مورد استفاده قرار گرفته اند. در سال های اخیر، پژوهش های جرم شناختی بر روی اقدام هایی متمرکز شده اند که معتقد به ایجاد نتایج فوری در مدیریت سطوح جرم هستند. این اقدامات به طور کلی مربوط به نظریه های جرم می باشند و بر روی عوامل مکانی و محیطی ویژه ای متمرکز شده اند که جرم و جنایت در آن ها رخ می دهد. در این میان خصیصه های جمعیت شناختی و اجتماعی- اقتصادی در مورد مکانی که بزهکاران و مجرمان در آن زندگی می کنند، یکی از عناصر اصلی اکولوژی (محیط شناسی) جرم می باشد. دیگر عنصر اکولوژی جرم مشتمل بر مکانی است که بزه در آن اتفاق می افتد. نتایج پژوهش نشان می دهد، مطالعه ی مشخصات کالبدی، خصوصیات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ساکنان، نوع اراضی و کارکردهای اصلی این مکان ها و سعی در ایجاد تغییرات بنیادین در عوامل بوجود آورنده و تسهیل کننده ی فرصت های جرم و طراحی فضاهای کالبدی مقاوم در برابر ناهنجاری ها بیش از پیش اهمیت یافته تا بدین وسیله امکان کنترل، پیشگیری و کاهش نرخ ناهنجاری های شهری فراهم آید. همچنین برخی مشخصات کالبدی و اجتماعی در وقوع جرم مؤثر است و می توان با تغییرساختار فضا اعم از نورپردازی معابر، وجود مراکز تفریحی و گذران اوقات فراغت، طراحی مناسب ساختمان ها و شهرسازی با برنامه، طراحی و مهندسی مناسب محیط و منظر، همچنین حضور و نظارت پلیس و به کار گیری تجهیزات، ابزار و فناوری های نوین نظارتی در مقاطع زمانی خاصی بر یک مکان ویژه ، از وقوع بزهکاری پیشگیری کرد.

در پاسخ به این پرسش که آیا شناسایی نقاط جرم خیز در پیشگیری از وقوع جرایم ضرورت و اهمیتی دارد، تحقیقات نشان می دهد شناسایی نقاط جرم خیز و انجام عملیات پلیسی در آن نقاط در بین سازمان های پلیس گسترش زیادی یافته است. تقریباً در کشورهای پیشرفته، از هر ۱۰ اداره پلیس ۷ اداره از این امر برای پیشگیری از وقوع جرایم استفاده می کنند. تحقیقات مرور شده همچنین نشان می دهد اگر پلیس تمرکز خود را بر این محل ها معطوف سازند ، جرایم و مشکلات ناشی از آن ها کاهش خواهد یافت. ضمناً منطقی به نظر می رسد که پلیس برای پیشگیری و مهار روند رو به رشد وقوع جرایم، منابع و امکانات محدود خود را بر چند نقطه ای که بیشترین جرایم در آنجا رخ می دهد، متمرکز کند.

پلیس باید نقاط جرم خیز را هدف گشت های خود قرار دهد. به هر حال، گشت ها و اقدامات سنتی حال حاضر پلیس تأثیر چندانی در پیشگیری از وقوع جرایم ندارد. پلیس باید در انجام گشت های تصادفی، واکنش های سنتی به تماس های ۱۱۰ و اجرای ایست و بازرسی های بی هدف تجدید نظر کند.

پیشنهاد می شود پلیس برای پیشگیری مؤثر از وقوع جرایم به جای گشت های تصادفی از گشت های هدایت شده، به جای واکنش های سنتی به تماس های رسیده به ۱۱۰ از راهبرد گروه بندی نیروها به عنوان نمونه تقسیم بندی به سه گروه تیم واکنش به تماس های ضروری، تیم واکنش به تماس های غیر ضروری و تیم گشت های هدفمند در نقاط جرم خیز، به جای ایست و بازرسی های سنتی از ایست و بازرسی های هدفمند و به کارگیری مأموران راهنمایی و رانندگی علاوه بر گشت های خودرویی از گشت های پیاده استفاده کرد. پلیس همچنین باید از فناوری های پیشرفته مانند GIS و GPS در تجزیه و تحلیل جرایم، تهیه نقشه های جرم، تعیین نقاط دقیق وقوع جرایم و تعیین نقاط جرم خیز استفاده کند و گشت های هدایت شده را به نقاط هدف بفرستد. در نهایت اینکه، در برخی موارد به کارگیری ترکیبی از روش های سنتی و نوین کارگشا خواهد بود.

بزهکاری پدیده بسیار پیچیده اجتماعی است که در محیط های اجتماعی مختلف در اشکال متفاوتی دیده می شود. در واقع منشأ این اختلافات را باید در ساختارهای اجتماعی و اقتصادی و نابسامانی های حاصل از آن ها جست و جو کرد که در صورت وجود یک بستر مکانی و زمانی مساعد، زمینه بروز جرم و تکرار آن را فراهم نموده و به مرور زمان، محیط جغرافیایی به یک کانون جرم خیز تبدیل می گردد. مجرمین در انتخاب مکان بسیار سنجیده و منطقی عمل می کنند و مکان هایی را جهت اعمال مجرمانه خود برمیگزینند که امنیت بیش تری برای ارتکاب بزه داشته باشد. از این رو، ویژگی ها و ساختار محیط، به ویژه محیط های شهری در بروز جرائم مختلف تأثیر به سزایی دارند و تغییر در این ساختار مکانی و شرایط محیطی منجر به تغییر در الگوهای رفتاری مجرمین خواهد شد. بنابراین سه عامل مکان، زمان و انسان در شکل گیری اعمال مجرمانه نقش اساسی دارند؛ به گونه ای که تفاوت در مکان، زمان و خصوصیات رفتاری موجب می شود تا نوع و میزان بزهکاری در محدوده شهر، الگوهای فضایی و زمانی متفاوتی به خود بگیرد. بنابراین امروزه بررسی مشخصات کالبدی، خصوصیات اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی ساکنان و کارکردهای اصلی این مکان ها و سعی در ایجاد تغییرات بنیادی در عوامل به وجود آورنده و تسهیل کننده فرصت های جرم و طراحی فضاهای کالبدی مقاوم در برابر ناهنجاری، بیش از پیش اهمیت یافته، تا بدین وسیله امکان کنترل، پیشگیری و کاهش نرخ ناهنجاری های شهری فراهم آید. در واقع می توان گفت که برخی از مشخصات کالبدی و اجتماعی در وقوع جرم مؤثر است و می توان با تغییر ساختار فضا اعم از نحوه نورپردازی معابر، افزودن بر پویایی و تحرک فضا از طریق قرار دادن مراکز فرهنگی، ورزشی، تفریحی و گذران اوقات فراغت در مناطق و محلات شهری، طراحی مناسب ساختمان ها و شهرسازی با برنامه، طراحی و مهندسی مناسب محیط و منظره، همچنین حضور و نظارت پلیس و به کارگیری تجهیزات، ابزار و فناوری های نوین در مقاطع زمانی خاصی بر یک مکان ویژه، می توان از وقوع بزهکاری پیشگیری نمود.

منابع

- اردلان، رضا، ۱۳۸۸، جرم و راهکارهای پیشگیری، کار تحقیقی رشته حقوق، دانشگاه تهران.
- ابراهیمی، شهرام، جرم شناسی پیشگیری، تهران، نشر میزان، چاپ اول، ۱۳۸۸.
- اردبیلی، محمد علی، حقوق جزای عمومی، تهران، بنیاد حقوقی میزان، جلد نخست، چاپ بیستم، ۱۳۸۷.
- اعزازی، شهلا، خشونت خانوادگی، تهران، نشر سالی، ۱۳۸۰.
- افراسیابی، علی. خالقی، ابوالفتح (۱۳۹۳)، مدیریت دانش پیشگیری وضعی از جرم در پلیس ایران، پژوهش حقوق کیفری، سال سوم، شماره نهم، ص ۱۶۸-۱۴۷.
- بیابانگرد، اسماعیل و صالحی سده، زیبا، زمستان تحلیل محتوای خشونت فیلم ها و سریال های تلویزیونی، فصلنامه پژوهش و سنجش صدا و سیمای جمهوری ۱۳۸۵.
- بیات، بهرام و دیگران، پیشگیری از جرم با تکیه بر رویکرد اجتماعی محور، انتشارات معاونت اجتماعی نیروی جمهوری اسلامی، تهران، (۱۳۸۷)

- تدین، عباس، نقش پلیس در پیشگیری از جرم، روزنامه ایران، شماره ۵۱۳۲، به تاریخ ۱۳۹۱/۵/۱، صفحه ۲۱
توسلی، غلامعباس، (۱۳۸۶)، مشارکت اجتماعی در شرایط جامعه آنومیک، خبر نامه انجمن جامعه شناسی ایران، بهمن ماه ۱۳۸۶.
- جاوید، مهدی، جمشیدی، مسلم، بهربر، سروش، ۱۳۸۸، بررسی نقش گشت های پیشگیرانه پلیس در نقاط جرم خیز در کنترل وقوع جرایم، فصلنامه علمی - پژوهشی انتظام اجتماعی، دوره ۱، شماره ۱۵، ص ۱۴۱-۱۳۵.
- ستوده، هدایت ا. . .، میرزایی، بهشته، پازند، افسانه؛ روان شناسی جنایی؛ تهران، انتشارات آوای نور؛ ۱۳۷۶.
- گل محمدی خامنه، علی. (۱۳۸۵). مدیریت پیشگیری از جرم، تهران: انتشارات معاونت آموزش دعا.
- مساواتی آذر، مجید (۱۳۸۷)، آسیب شناسی اجتماعی ایران (جامعه شناسی انحرافات)، تبریز: انتشارات نوبل.
- مقیمی، مهدی، رفعتی، سید عزیز، (۱۳۸۹)، پلیس و راهبردهای وضعی پیشگیری از جرم، فصلنامه علمی - پژوهشی انتظام اجتماعی، سال دوم، شماره اول، ص ۵۴-۳۸.
- مقیمی، مهدی و قورچی، مجید (۱۳۸۴). بستن کوچه ها و معابر و کاهش جرم. فصلنامه دانش انتظامی، دانشگاه علوم انتظامی، سال هفتم، شماره چهارم.
- ناظری، محمدرضا، سیاست جنایی تقنینی و قضایی ایران در زمینه جرایم علیه منابع طبیعی، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی مشهد، ۱۳۸۷.
- نجفی ابرند آبادی، علی حسین، تقریرات درس جرم شناسی (پیش گیری)، دوره دکتری حقوق کیفری و جرم شناسی دانشگاه تربیت مدرس ۱۳۸۳: ۷۳۷.
- نجفی ابرند آبادی، علی حسین، پیشگیری عادلانه از جرم، مندرج در علوم جنایی (مجموعه مقالات در تجلیل از دکتر آشوری)، چاپ اول، تهران، سمت، ۱۳۸۳.
- وروایی، اکبر، (۱۳۸۴)، پلیس جامعه محور، تهران: انتشارات سازمان عقیدتی سیاسی ناجا.
- هزار جریبی، جعفر و صفری، رضا (۱۳۸۸)، بررسی عوامل موثر بر ارتکاب جرم در میان زندانیان استان مرکزی، فصلنامه علوم اجتماعی، ص ۷۴-۴۱.
- بمانیان، محمدرضا و محمودی نژاد، هادی، (۱۳۸۸)، امنیت و طراحی شهری، انتشارات: هله، چاپ اول.
- بیات رستمی، روح الله، (۱۳۸۹)، تحلیل فضایی الگوهای بزهکاری در بخش مرکزی شهرها با استفاده از سامانه اطلاعات جغرافیایی (GIS) مورد مطالعه: بزه سرقت در بخش مرکزی شهر زنجان، پایان نامه کارشناسی ارشد جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه زنجان.
- بیات، بهرام، (۱۳۸۷)، تبیین جامعه شناختی احساس امنیت در بین شهروندان تهرانی (با تأکید بر نقش پرداخت رسانه ای و سرمایه اجتماعی)، فصلنامه علوم اجتماعی، شماره ۱۶.
- پیشگاهی فرد، زواحمادی دهکاء، فسا، (۱۳۸۹)، ارزیابی تهدیدات امنیت ملی در مرزهای شمالی ایران، فصلنامه جغرافیایی آمایش ۹.
- زندى، وریا، (۱۳۸۸)، پیشگیری از جرم از طریق طراحی محیطی در تحولات مسکونی، سنندج، کنفرانس ملی توسعه شهری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد سنندج.
- کلانتری، محسن، (۱۳۸۰)، بررسی جغرافیایی جرم و جنایت در مناطق شهر تهران، پایان نامه دکتری در رشته جغرافیا و برنامه ریزی شهری، دانشگاه تهران، دانشکده جغرافیا.
- کلانتری، محسن و توکلی، مهدی، (۱۳۸۶)، شناسایی و تحلیل کانون های جرم خیز شهری، فصلنامه مطالعات پیشگیری از جرم، نشریه پلیس پیشگیری نیروی انتظامی، سال دوم، چاپ دوم، ص ۷۵.